

БИОЛОГИЯ

ЧАЙКИТЕ

Тези толкова познати ни птици, всъщност, предизвикват повече въпроси, отколкото отговори. Що е то кръгов вид? Що е то вид изобщо? Как еволюира той? Въпроси с много трудни отговори.

Автори:
Димитра Лефтерова
д-р. Чавдар Черников

Кръговите видове - прав ли е Дарвин?

През 1859г излиза от печат „Произходът на видовете” на Чарлз Дарвин. Той публикува своя труд след като 18 години го е държал в „чекмеджето”, образно казано не е посмял да даде публичност на едно толкова авангардно мислене в областта на биологията във време, когато се е считало че единствен Господ Бог е сътворител на света и всичко живо в него.

Днес, макар да са изминали 154 години от отпечатването на този епохален труд, променил човечеството, макар вече да не царува догмата за божестве-

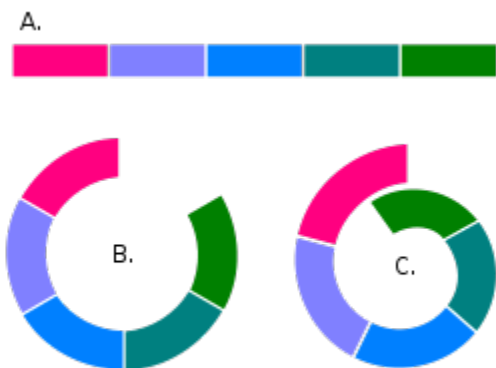
ния произход, все още не спират споровете относно описаният от Дарвин път за поява на видовете.

Описването на съществуващи в природата, така наречени **кръгови видове** отново отваря въпроса за произхода на видовете.

Какво е кръгов вид?

Застъпваща се серия от популации на близкородствени видове, при които на всяка от две съседни, видовете се чифтосват помежду си и дават плодовито потомство, но съществуват поне две и то крайни популации, при които видовете са толкова различни, че не мо-

гат вече да се чифтосват помежду си. По този начин съществува генетичен поток между съседните популации. В двата края популациите или са твърде близко географски или се застъпват, така че цялата серия описва кръг.

Различно оцветените фигури представят различните популации, като всеки две съседни се припокриват географски и слабо се отличават по условия, начин на живот, външни белези / фенотипно и генотипно/. Това разположение на популациите може да е градуално – например в планините /фиг А/ или да описва кръг около даден воден басейн /фиг В и С/. Видовете от съседните популации могат да се чифтосват помежду си, но тези от популациите в двата края / на фиг зелено и цикламено / вече са толкова различни, че не могат. Трябва да се отбележи също, че тези популации не отговарят на логиката на преносимост на свойствата и ако А популация се чифтосва с Б популация, а Б със С, то това не

означава, че А се чифтосва с С, а на против.

Кръговият вид - доказателство за еволюцията?

Ричард Докинс е най-популярния защитник на нео дарвинизма в съвременното ни и в своя труд *The Ancestor's Tale (Разказът на прародителя)* (2004), отбелязва за кръговите видове, че те „единствено ни показват в географско измерение, какво се е случило във времето.”

Докинс и редица други автори разглеждат кръговите видове като доказателство в съвременното ни за еволюцията описана от Дарвин. Като във времеви план, живите и описани днес видове са крайни популации на кръгови видове, съществуващи някога, на които междинните популации са изчезнали във времето. С други думи кръговите видове ни дават доказателство за еволюцията, като илюстрират какво се е случило през времето когато популациите генетично дивергират и постепенно се достига до появата на нов вид.

Разбира се има и немалко противници на тази теза и на практика дори научни разработки, които оборват първо примерите които ще изредим дали са кръгови видове и с това поставят основата на отричане на тази теория като

цяло.

Кръговите видове поставят казуса за т.нар видопроблем, за тези които искат да разделят живите организми на точно определени и строго дефинирани видове и таксони. Оказва се, че точно при кръговите видове съседните популации е трудно да бъдат определени като отделни видове и в повечето случаи са определяни като подвидове на един вид и по-късно отделяни в отделен таксон, което пък от своя страна е оспорвано. В тези случаи единствено двете крайни популации твърдо са определяни като отделни видове. По този начин е трудно да се определи дали кръговите видове реално са представлявани от популации на подвидове или са представлявани от популации на близки, но различаващи се видове. С това се поставя отново проблема за определянето на вида като цяло.

Кръговите видове в природата

Общо четири групи видове са разглеждани като примери за кръгови видове. Класически пример са чайките от род *Larus*, които през 1925г. се описват, че образуват верига от вариетети около Полярния кръг / макар по последни изследвания въпроса за това дали чайките са кръгов вид е спорен/. През 1938 се залага хипотезата за кръ-

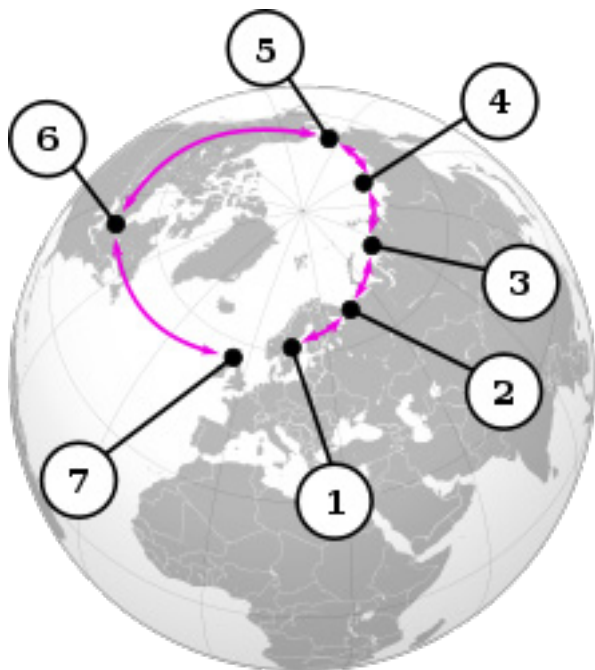
гово разположение на популациите на Зеленикавия певец / от сем.Коприварчета/ разпространен в Непал около Тибетското плато, достига до Сибир, където крайните популации вече не се чифтосват помежду си. Пойното вrabче *Melospiza melodia* заобикаля пустинята Суера Невада в Калифорния. Саламандрите от род *Ensatina* формират кръг около района на Центъръл Вали в Калифорния.

Тези описани случаи, както и някои други открития способстват Ернст Маер първи да формулира теорията за кръговите видове през 1942 .

Съвсем наскоро през 2012 е описан и първия кръгов растителен вид. *Euphorbia tithymaloides*, вид млечка, образуваща кръг от Централна Америка, Карибите, който се затваря при Вирджинските острови.

Чайките – класически кръгов вид

Сребрилата чайка (*Larus argentatus*) (отпред) и Малката черногърба чайка (*Larus fuscus*) (отзад) в Норвегия : два фенотипа с ясни различия

Чайките от род *Larus* образуват кръг около Арктика: 1: *L. fuscus*, 2: Сибирската популация на *Larus fuscus*, 3: *L. heuglini*, 4:*L. vegae birulai*, 5: *L. vegae*, 6: *L. smithsonianus*, 7: *L. argentatus*.

Класически пример за кръгов вид са чайките от род *Larus*, чиито популации оформят кръг около Северния полюс. Популациите са определени като отделни видове. Европейската сребрилата чайка (*L. argentatus argenteus*), която е разпространена на територията на Великобритания и Ирландия може да хибридизира с Американската сребрилата чайка (*L. smithsonianus*), която обитава района на Северна Аме-

рика. Тя от своя страна може да хибридизира с чайката вега или източно сибирската сребрилата чайка (*L. vegae*). При западните подвидове чайката на Бирула (*L. vegae birulai*), хибридизира с чайката на Хюглин (*L. heuglini*), която от своя страна хибридизира със сибирската малка черногърба чайка (*L. fuscus*). Четири от гореспоменатите видове обитават северната част на Сибир. Последният е източен представител на малка черногърба чайка (*L. fuscus*) разпространил си в северо-западна Европа, включително Великобритания.

Малката черногърба чайка и сребрилата чайка са достатъчно различни, за да не хибридизират нормално / не се чифтосват дори при изключителни обстоятелства/ .

Така чайките оформят непрекъснатата серия от популации с изключение, където двете линии се срещат в Европа.

Въпроси с неокончателни отговори

Кръговите видове отварят редица фундаментални въпроси, на които все още не е даден окончателен отговор.

Как се определя вида?

Какъв е начинът на поява на нов вид?

Кръговите видове доказателство за еволюция ли са?

Защо са описани толкова малко случаи на кръгови видове?

Какво може да ни помогне наблюдението и изследването на кръгови видове по отношение на опазването на видовото разнообразие?

На тези и редица други въпроси отговорите предстоят.

Литература:

- ^ Dawkins, R. *The Ancestor's Tale*, 2004:303
- ^ Brown, Rob. „Same Species“ vs. „Interfertile“: concise wording can avoid confusion when discussing evolution“
- ^ Liebers, D.; De Knijff, P.; Helbig, A. J. (2004). „The herring gull complex is not a ring species“. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences* **271** (1542): 893. doi:10.1098/rspb.2004.2679. edit
- ^ The greenish warbler ring species, by Darren Irwin
- ^ A closer look at a classic ring species: The work of Tom Devitt
- ^ Liebers, Dorit; de Knijff, Peter; Helbig, Andreas J. (2004). „The herring gull complex is not a ring species“ (PDF). *Proc. Roy. Soc.*

B **271** (1542): 893–901. doi:10.1098/rspb.2004.2679. Electronic Appendix

○ ^ Alström, Per (2006). „Species concepts and their application: insights from the genera *Seiurus* and *Phylloscopus*“ (PDF). *Acta Zoologica Sinica* **52** (Suppl): 429–434.

○ ^ Patten and Pruett, Per (2009). „The Song Sparrow, *Melospiza melodia*, as a ring species: patterns of geographic variation, a revision of subspecies, and implications for speciation“ (PDF). *Systematics and Biodiversity* **7** (1): 33–62.

○ ^ This species ring forms the subject of „The Salamander's tale“ in Richard Dawkins' *The Ancestor's Tale*, 2004.

^ Cacho & Baum (2012) „The Caribbean slipper spurge *Euphorbia tithymaloides*: the first example of a ring species in plants“, *Proceedings of the Royal Society B*

• Irwin DE, Irwin JH, Price TD (2001). „Ring species as bridges between microevolution and speciation“ (PDF). *Genetica*. 112-113: 223– doi:10.1023/A:1013319217703. PMID 11838767.

• Futuyma, D. (1998). *Evolutionary Biology* (3rd ed.). Sunderland, MA: Sinauer Associates. ISBN 0-87893-188-0.

• Moritz, C., Schneider, C.J., et al. (1992). „Evolutionary

relationships within the *Ensatina eschscholtzii* complex confirm the ring species interpretation“. *Systematic Biology* **41**: 273–291.

- Nova Scotia Museum of Natural History: Birds of Nova Scotia
- Adriaens, P. Hybrid Gulls Breeding in Belgium

http://en.wikipedia.org/wiki/Ring_species

<http://www.actionbioscience.org/evolution/irwin.html>

<http://evolution.berkeley.edu/evosite/evo101/VA1BioSpeciesConcept.shtml>

http://www.evolutionnews.org/2012/04/sorry_ring_spec058261.html

<http://darwiniana.org/rings.htm>

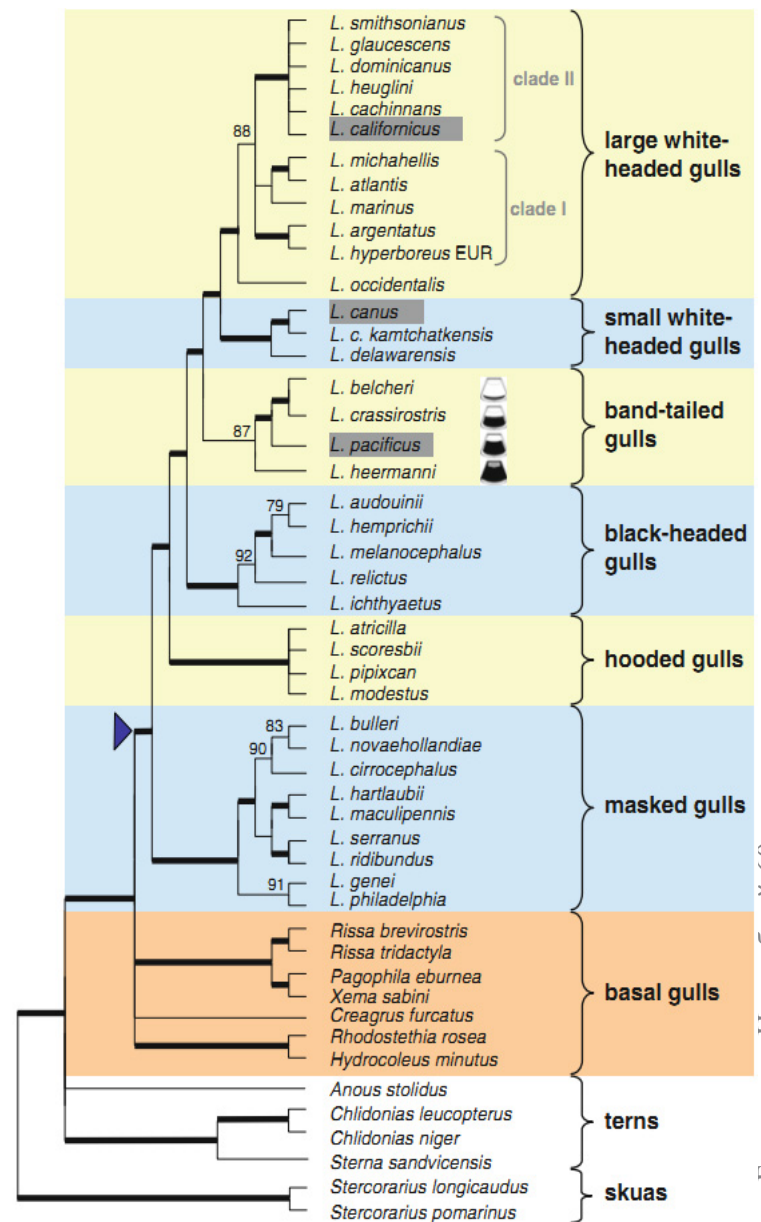
http://www.darwinwasright.org/ring_species.html

Таксономия на сем. Чайки (Laridae) и род Larus

Дълги години семейството има оспорвана систематика и видовете са отнасяни като подвидове и обратно. Уче-

ните от Дружеството на британските орнитолози/ BOURC Taxonomic Subcommittee /, уточняват окончателно приетата таксономия на сем. Laridae

/J. Martin Collinson, David T. Parkin, Alan G. Knox, George Sangster and Lars Svensson. Species boundaries in the Herring and Lesser Black-backed Gull complex. *British Birds* 101 • July 2008 • 340–363/

Филогенетично дърво на чайките от сем. Laridae, основано на ДНК анализ. Това дърво се базира на изчисления за 20 000 поколения. По-дебелите черти показват вероятност по-голяма от 95%. Със син триъгълник е показано монофилията на род *Larus*

Ще обърна внимание само на спорните видове, с окончателно взето решение по отношение на систематиката.

• **Каспийска чайка *Larus cachinnans* (монотипична)**

Дълго време класификацията на този вид е била спорна, като е описван като общ вид заедно със жълтокраката чайка *Larus michahellis* и с арменската чайка *Larus armenicus*. Дори все още в редица сборници видът е останал с наименование жълтокрака чайка. По нови изследвания, основани на ДНК анализ, учените го определят като отделен монотипичен вид и като един от най – старите във филогенетично отношение видове, дал основа за разпространение и поява на северо западните видове чайки.

• **Малка черногърба чайка *Larus fuscus* (политипичен, със subspp. *fuscus*, *intermedius*, *graellsii*, *heuglini*, *taimyrensis*, *barabensis*)**

Таксономията на групата *Larus argentatus/Larus fuscus* / сребриста – малка черногърба чайка/ е доста ос-

порвана и редица учени определят няколко подвида или вида в тази група като цяло. Освен това групата на тези птици са описани като т.нар. кръгови видове, разпространени кръгово около Арктика. Видът малка черногърба чайка *Larus fuscus* е определен като политипичен с няколко подвида:

Larus fuscus sbsp. *Fuscus*

Larus fuscus sbsp. *Intermedius*

Larus fuscus sbsp. *Graellsii*

Larus fuscus sbsp. *Heuglini*

Larus fuscus sbsp. *taimyrensis*

Larus fuscus sbsp. *barabensis*

• **Сребриста чайка *Larus argentatus* (политипичен със subspp. *argentatus* and *argenteus*)**

Видът сребриста чайка *Larus argentatus* е определен като политипичен с два подвида:

Larus argentatus sbsp. *argentatus* /Скандинавска сребриста чайка/

Larus argentatus sbsp. *Argenteus* /Британска сребриста чайка/

• **Жълтокрака чайка *Larus michahellis* (политипичен със subspecies *michahellis*, *atlantis* и потенциално други популации, които**

тепърва се изследват/

Дълго време класификацията на този вид е била спорна, като е описван като подвид на сребрилата чайка *Larus argentatus* или на каспийската чайка *Larus cachinnans*. Името си получава от немския учен Карл Михаелес /Karl Michahelles /. Някой я именуват западна жълтокрака чайка, за да я отделят от източната популация *Larus atlantis*, отделена като подвид

Larus michahellis sbsp. *Atlantis*

Larus michahellis sbsp. *michahellis*

• **Американска сребриста чайка *Larus smithsonianus* (политипичен със subspp. *smithsonianus, vegae, mongolicus*)**

Този вид също дълго време е бил спорен. Сега се према, че е отделен вид, но политипичен, като включва подвидове

Larus smithsonianus subspp. *smithsonianu*

Larus smithsonianus subspp. *vegae*

Larus smithsonianus subspp. *Mongolicus*

Последният подвид Mongolicus се разглежда от повечето автори като отделен вид. На този етап се према като подвид, но неговото положение

е възможно да се промени в резултат на следващи изследвания.

• **Арменска чайка *Larus armenicus* (монотипичен)**

Дълго време класификацията на този вид е била спорна, като е описван като общ вид заедно със Каспийска чайка *Larus cachinnans*. Сега окончателно се према видът за отделен монотипичен - *Larus armenicus*

***Larus michahellis*, *Larus smithsonianus*, *Larus argentatus*, *Larus cachinnans*, *Larus fuscus* техните подвидове са наричат от**

орнитолозите комплекс херингови чайки.

Фенотипични вариации в комплекса херингови чайки. (a) *L. michahellis*,

Лесбос, Гърция (b) *L. smithsonianus*, Нюфаунленд, Канада (c) *L. a. argentatus*, Ротердам, Холандия (d) *L. a. argenteus*, Лейден, Холандия (e) *L. hyperboreus*, Свалбард, (f) *L. hyperboreus*, Чърчил, Канада (g) *L. marinus*, Грейфсвалд, Германия (h) *L. fuscus*, Лейден, Холандия Leiden,

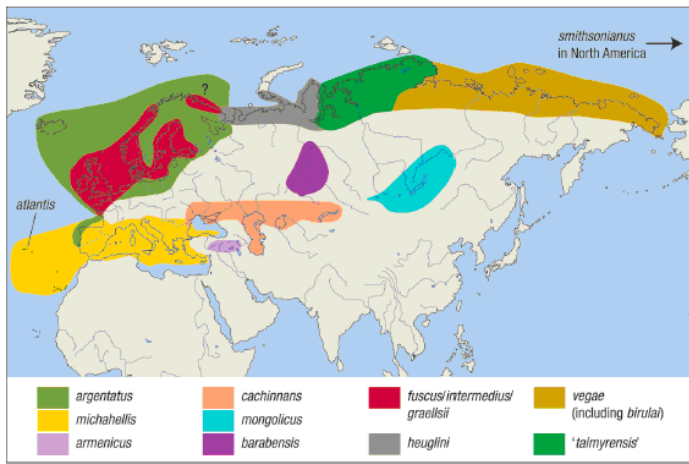
Литература:

- The Herring Gull Complex (*Larus argentatus* - *fuscus* - *cachinnans*) as a Model Group for Recent Holarctic Vertebrate Radiations. Dorit Liebers-Helbig, Viviane Sternkopf, Andreas J. Helbig, and Peter de Knijff. Springer-Verlag Berlin Heidelberg 2010
- J. Martin Collinson, David T. Parkin, Alan G. Knox, George Sangster and Lars Svensson. Species boundaries in the Herring and Lesser Black-backed Gull complex. *British Birds* 101 • July 2008 • 340–363

Херинговите чайки – филогеография и еволюция.

Приблизително 20 вида чайки, разпространени в Евразия и Северна Америка са наричани Херингови чайки. Таксономията на херинговите чайки е доста оспорвана. Повечето видове са описани като кръгов вид / поредица от застъпващи се географски, чифтосващи се помежду си популации, като първата и последната са толкова различни, че не се чифтосват и не дават хибриди; кръговите видове се дават за пример на пряко наблюдение на еволюцията и появата на нови видове в действие/.

За да се изясни таксономията и да се отговори на въпроса кръгов вид ли са наистина чайките, в последните години учените усилено работят върху ДНК изследване / митохондриална ДНК и полиморфни автозомални локуси ;вж. използвана литература/ на тези видове. В следствие на тези изследвания Дружеството на британските орнитолози/ BOURC Taxonomic Sub-committee / приемат единна систематика на херинговите чайки / *Larus argentatus*, *Larus fuscus*, *Larus michahellis*, *Larus cachinnans*, *Larus armenicus*, *Larus smithsonianus*, *Larus mongolicus*, *Larus barabensis* и подвидове/.

На фиг 1: Ареал на разпространение на херинговите чайки.

На основа на ДНК изследванията се изяснява и филогеографията на тези видове. Оборва се първоначалната версия, че всички тези чайки са произлезли от един общ предшественик, обитаващ определен ареал / рефугиум / , от който постепенно по кръгов начин в течение на времето се е разпространил в цяла Холарктика, давайки основа за появата на всички тези нови видове.

Въз основа на ДНК изследванията, учените отделят два ясно генетично различни клона, които преди около 300 000 години са съществували в два региона / рефугиума/ - Северно Атлантически и Арало Каспийски клонове. Каспийската / *Larus cachinnans* / и сребрият чайка / *Larus argentatus* / са два съвременни вида, които имат най-различаващия се и най-ранно отделен от хипотетичния прародител хапло-

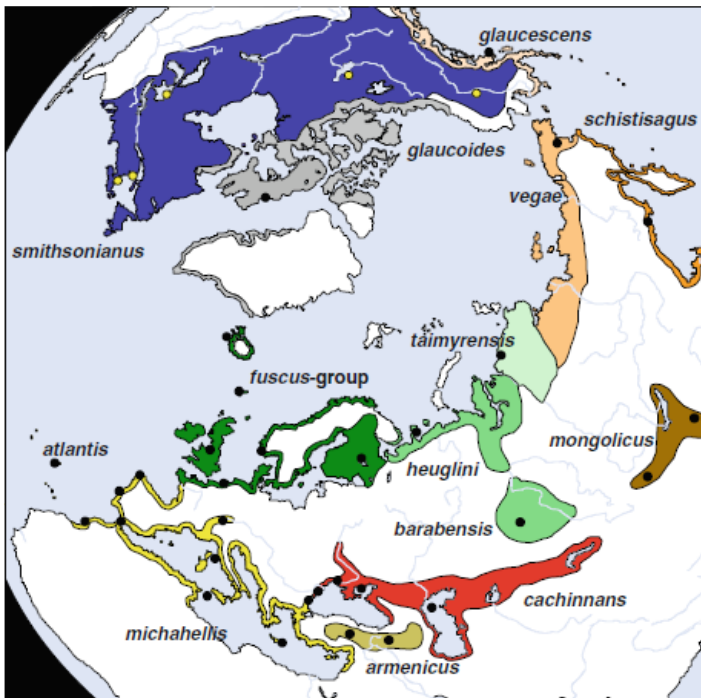
тип. На база на типизирането, учените определят, че хипотетичния прародител на първия клон е обитавал североизточен Атлантик / сегашния ареал на сребрият чайка / , а на втория клон в Арало Каспийския регион / сегашен ареал на каспийската чайка/.

Фиг 2. Филогеография на херинговите чайки – генетично обособени / на основа на мтДНК хаплотипове/ в два клона - Северно Атлантически и Арало Каспийски.

Арало Каспийската популация / предшественик на клон II/ се е разпространил до северно Евразийските брегове, след това на запад до Великобритания и Исландия / сегашния ареал на мал-

ката черногърба чайка *Larus fuscus*/ и на изток по цялото крайбрежие на северен Сибир / *vegae*, *schistisagus*/

и Северна Америка /*smithsonianus*, *glaucescens*, *glaucoides*/.

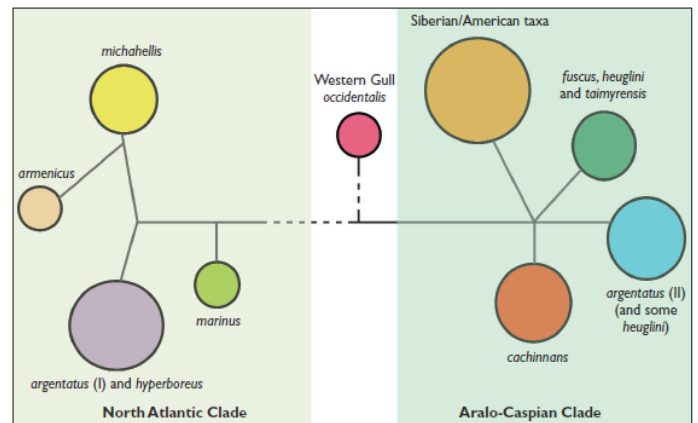
Фиг 3. Филогеография на херинговите чайки – генетично обособени / на основа на мтДНК хаплотипове/ в два клона - Северно Атлантически и Арало Каспийски.

Това разпространение е в съгласие с теорията на кръговите видове, като прилежащите хаплотипове потвърждават наличието на генетичен поток между видовете, отново в съгласие с тази теория. Но липсата на колонизация на *Larus smithsonianus* от Северна Америка, обратно в Европа, с което да се затвори кръга е в противоречие с

тази теория, тъй като краищата на описания кръг не се застъпват.

В противоречие на теорията за кръговия вид е наличието на втори клон - Северно Атлантическия - клон I, предшественика на който дава появата на атлантическата чайка *Larus atlantis*, средиземноморската жълтокрака чайка *Larus michahellis* и арменската чайка *Larus armenicus*, които носят съответния хаплотип.

При Северно Атлантическия клон I, разпространението и обособяването на новите видове е вървяло на две вълни. При първата вълна на колонизация, предшественик, най-близък до атлантическата чайка *Larus atlantis*, навлиза към Средиземноморието и Черно море и дава основа на обособяване на арменската чайка *Larus armenicus*, който при последващо заледряване остава изолиран. При втората вълна атлантическата чайка дава появата на жълтокраката чайка *Larus michahellis*, която вторично среща арменската в източното Средиземноморие. Генетично атлантическата и арменската чайка имат по близък ге-

нотип до предшественика, отколкото жълтокраката чайка.

*Фиг 4. Пиктографско представяне на генетичните връзки между видовете херингови чайки. Линиите представят генетичната дистанция, като дължината на линиите грубо представят генетичните мутации, даващи разлики между видовете. Оранжевият кръг, предствявщ Сибирско/Американските видове включва *L. glaucoides*, *L. glaucescens*, *L. hyperboreus*, *L. schistisagus*, *L. smithsonianus*, *L. taimyrensis*, *L. mongolicus*, *L. vegae* и *L. heuglini*.*

При тези генетични изследвания е установено най-голямо различие при *Larus occidentalis* и затова този вид е взет като външна група. Има два вида, а именно сребрилата чайка *Larus argentatus* и полярната чайка *Larus hyperboreus*, които имат и от двата хаплотипа ДНК. Това сложно положение е в резултата на две хипотетични ситуации – първата, че тези две чайки са носители на гените на общ за двата клона предшественик, а втората по-вероятна хипотеза е, че наличието на двата хаплотипа се дължи на вторична по-късна хибридизация на вида, която се е осъществила след отделянето на двата вида като такива и обратна колонизация и хибридизация с видове от другия клон. Като за сребрилата

чайка на основа на изследвания се дава по-вероятно тя да принадлежи към клон I и вторична хибридизация с представители на клон II, да са причина за наличие на двата хаплотипа.

Генетичните изследвания през последните години дават изключителната възможност учените да надникнат в начина на еволюция и разпространение на отделните видове, да изчислят близки и далечни връзки между видовете и да помогнат за доказването на достатъчни разлики при обособяването на отделен вид от страна на таксономите.

Не всичко е изяснено в случая с херинговите чайки. В бъдещ план има основа да се доизясняват родствените връзки и генетичния поток при отделните видове, сложното положение на сребрилата и полярната чайка. Необходимо е да се изясни все още спорното положение на някои подвидове. Дали чайките са кръгов вид също остава отворен въпрос. Ясно е, че предварително описаният от Маер модел е неточен, но това не значи че може лесно ръка да се отхвърли като теория. Следващи изследвания ще продължат изясняването на видообразуването и разпространението на видовете.

Използвана литература:

- The Herring Gull Complex (*Larus*

argentatus -fuscus - cachinnans) as a Model Group for Recent Holarctic Vertebrate Radiations. Dorit Liebers-Helbig, Viviane Sternkopf, Andreas J. Helbig, and Peter de Knijff. Springer-Verlag Berlin Heidelberg 2010

- *J. Martin Collinson, David T. Parkin, Alan G. Knox, George Sangster and Lars Svensson.* Species boundaries in the Herring and Lesser Black-backed Gull complex. *British Birds* 101 • July 2008 • 340–363
- Sternkopf et al. Introgressive hybridization and the evolutionary history of the herring gull complex revealed by mitochondrial and nuclear DNA *BMC Evolutionary Biology* 2010, 10:348
- **Dorit Liebers^{1†}, Peter de Knijff² and Andreas J. Helbig^{1*}.** The herring gull complex is not a ring species. *Proc. R. Soc. Lond. B* (2004) **271**, 893–901

СРЕБРИСТА ЧАЙКА *Larus argentatus*

Този вид е с изключително широк ареал на разпространение. Видът се счита като слабо засегнат в червената листа на IUCN.

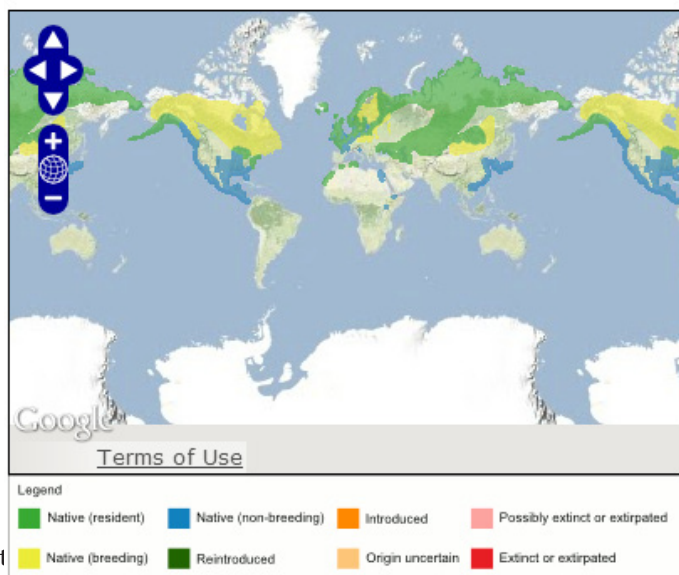
Таксономичен статус

Таксономията на групата *Larus argentatus/Larus fuscus* / сребриста – малка черногърба чайка/ е доста оспорвана и редица учени определят няколко подвида или вида в тази група като цяло. Освен това групата на тези птици са описани като т.нар. кръгови видове, разпространени кръгово около Арктика. По последно приета официално таксономия на тези видове от Дружеството на британските орнитолози/ BOURC Taxonomic Subcommittee /и приета от всички орнитолози по света, двата вида са отделени като отделни видове.

Видът сребриста чайка *Larus argentatus* е определен като политипичен с два подвида:

Larus argentatus sbsp. *argentatus* / Скандинавска сребриста чайка/

Larus argentatus sbsp. *Argenteus* /Британска сребриста чайка/

Разпространение

Сребрилата чайка гнезди в по голямата част от Канада и Аляска, също така в североизточните Американски Щати, по северното крайбрежие на Европа включително на територията на Исландия, Ирландия, Скандинавия и Англия. Гнезди в северна Русия от централната и част до краен изток. В Европа е описана да гнезди и в Западна, Централна и Източна Европа. Някои популации зимуват в далечен юг и са локализирани в по голямата част на САЩ, Мексико и Централна Америка, по северните брегове на Испания и Франция, голяма част от Япония и югоизточните брегове на Китай.

Сребрилата чайка е най-добре познатата чайка по бреговете на Западна Европа.

За България е по-рядък вид. Дълго време е описван като най-разпространения вид за нашата страна, поради таксономичен спор с жълтокраката чайка *Larus michahellis*.

Изчислено е, че популацията на сребрилата чайка наброява 2,7 – 5,7 млн индивида като цяло.

Описание и екология

Северно гнездящите популации на този вид са мигриращи, а южните, въпреки че са описани като номадски, не са мигриращи. Вида гнезди от средата

на Април до късен Юни в колонии от по няколко хиляди двойки.

Обитава крайбрежни и близки до брега райони, но може да навлиза покрай реките навътре в сушата, като се придържа към езера, язовири, заблатявания в близост до широки тревисти местности. Няма специфичен гнездови хабитат, но предпочита скалисти места близо до брегове или водни басейни, недалеч от тревисти местности, острови, дюни, пясъчни брегове, тундра, ниски заблатени местности в близост до езера.

Всеяден вид, който може да се храни със всичко, което го има в излишък в района на обитание. Храни се с риба, червеи, раци и други морски безгръбначни / миди, морски звезди или морски червеи/, млади и възрастни птици, яйца, гризачи, насекоми, плодове, корени, отпадъци и мърша.

Изледвания са показали, че сребрилатите чайки могат да виждат ултравиолетова светлина.

Пият солена вода и с помощта на специална жлеза, разположена над очите, отделят излишната сол.

Видът е добре познат в градските райони по крайбрежните и крайречните населени места. Гнезди по покривите на сградите. Храни се с отпадъци, гризачи, малки птички, насекоми, като е известен с това, че редовно краде хра-

на и рови в боклука.

Сребрилата чайка е голяма чайка. Размерът варира от 60 до 67 cm. / измерено от върха на опашката до върха на клюна/. Размах на крилете 125 до 155 cm и тежина от 1,050 до 1,525 g. Женските са по-малки с размер от 55 до 62 cm. / измерено от върха на опашката до върха на клюна и тежина от 710 до 1,100 g. Размер на крилете при сгънато положение 38,1 до 48 cm, човка 4.4 до 6,5 cm и стъпало / тарзус/ 5.3 до 7.5 cm. Възрастното оперение е сив гръб и горната част на крилете, бяла глава и долната част на тялото. Краищата на крилете са черни с крилни огледала / бели петна/. Човката е жълта с червено петно. Покрай очите има бледо жълт кръг. Краката обичайно са розови, но при някои популации в Балтика, могат да бъдат бледо жълти.

Ключови факти

Текуща IUCN Red List категория	Слабо засегнат
Семейство	Laridae Чайки
За първи път описан от	Pontoppidan, 1763
Ареал на	16,400,000 km ²
Ендемит	Не

Източници:

- http://animaldiversity.ummz.umich.edu/accounts/Larus_argentatus/
- <http://www.iucnredlist.org/details/106003227/0>
- <http://www.birdlife.org/datazone/speciesfactsheet.php?id=3227>
- http://en.wikipedia.org/wiki/European_Herring_Gull

Caspian Gull · *Larus cachinnans* · Pallas, 1811

Order: CHARADRIIFORMES Family: Laridae (Gulls, Terns and Skimmers) Genus: Larus Species: cachinnans

Range Legend: Year-round Breeding Non-breeding Migration Unknown

КАСПИЙСКА ЧАЙКА *Caspian Gull Larus cachinnans*

Този вид е с изключително широк ареал на разпространение, като не е уточнен. Видът се счита като слабо засегнат в червената листа на IUCN.

Таксономичен статус

Дълго време класификацията на този вид е била спорна, като е описван като общ вид заедно със жълтокраката чайка *Larus michahellis* и с арменската чайка *Larus armenicus*. Дори все още в редица сборници видът е останал с наименование жълтокрака чайка. По нови изследвания, основани на ДНК анализ, учените го определят като отделен монотипичен вид и като един

от най – старите във филогенетично отношение видове, дал основа за разпространение и поява на северо западните видове чайки.

Разпространение:

Larus cachinnans е разпространен в източна Европа, Средния Изток и северозападна Африка и централна Азия. Резидентен по крайбрежието на Черно и Каспийско море. Сезонно гнезди от Черно море на север на Каспийско море до източен Казахстан и азиатските степи. Зимува по бреговете на юго западна Азия, северо западните брегове на Африка и около Арабския полуостров нагоре до северозападна Индия. В Европа се среща до Полша и източна Германия, на север Швеция,

Дания и Норвегия. Дори са наблюдавани и в Англия. Срещани са до Червено море и Персийския залив.

Постоянно пребиваващ: Авганистан, Армения, Босна и Херцеговина, България, Китай, Джибути, Египет, Етиопия, Грузия, Индия, Иран, Ирак, Израел, Йордания, Казахстан, Кувейт, Ливан, Оман, Пакистан, Палестина, Катар, Румъния, Суадитска Арабия, Сомалия, Сирия, Турция, Украйна, Обединените Арабски Емирства, Йемен

Временно пребиваващ: Бахрейн, Малдиви, Непал и Шри Ланка

Ключови факти	
Текуща IUCN Red List категория	Слабо засегнат
Семейство	Laridae Чайки
Първи описан	Pallas, 1811
Популация	Разширяваща се
Ендемит	Не

Описание и екология

Видът е изцяло мигриращ, макар някой колонии в Каспийско и Черно море да се считат за постоянни. След гнездене миграциите за зимуване са от юли до ноември. За гнездене се завръщат от средата на февруари до средата на юни. Гнездят от средата на март до

април, макар точният период да варира географски. Гнездят в колонии от повече от 8000 двойки и могат да образуват групи и в смесени колонии.

Гнездят близо до реки и речни корита с обрасли наноси, заблатявания, тревисти влажни местности, скални морски пукнатини и пясъчни брегове, речни и морски острови, каменисти брегове, дюни, бракични крайбрежни заблатявания, обрасли с треви и храсти. Извън периода на гнездене обитават крабрежието и навлизат навътре по реките, като често се хранят и с култивирани посеви.

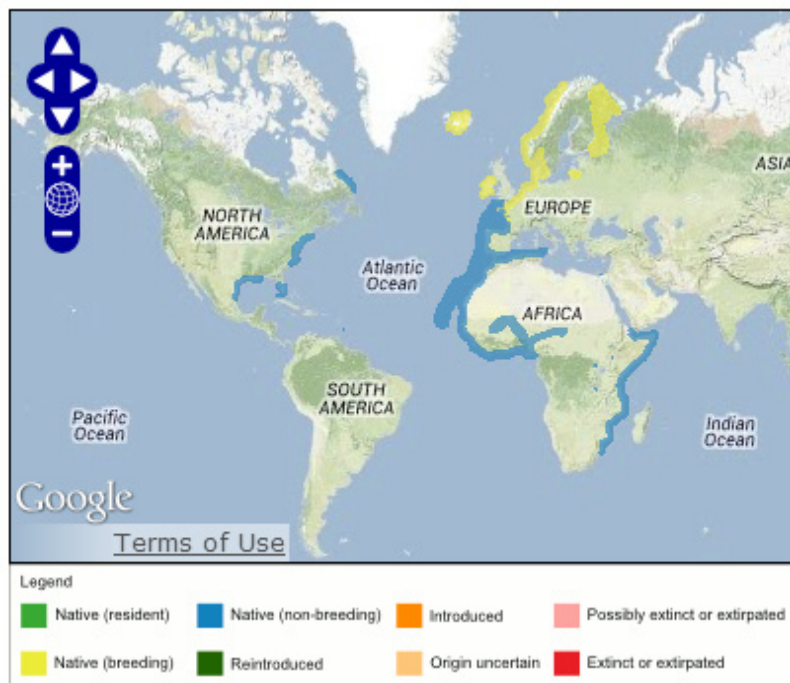
Всеяден вид. Менюто им включва риба, безгръбначни / насекоми, мекотели, раци/, влечуги, малки бозайници / полевки, катерици, лалугери/, боклук, мърша, яйца, пилета, остатъци от храна.

Каспийската чайка е голяма чайка. Размерът им варира от 56 до 68 cm. / измерено от върха на опашката до върха на клюна/. Размах на крилете 137 до 155 cm и тежина от 680 до 1,590 g. Размер на крилете при сгънато положение 38,5 до 48 cm, човка 4.6 до 6,4cm и стъпало / тарзус/ 5.8 до 7.7 cm. Каспийската чайка има дълга слаба човка, завършваща в наклоненото чело. Краката, крилете и гърба са по-дълги от на сребрилата и жълтокраката чайка. Очите са малки и често тъмни, краката варират от бледо розови до бледо

жълтеникави. Гърба и крилете са слабо по-тъмно сиво от това на сребрилата чайка, но слабо по-бледо сиви от на жълтокраката чайка.

Каспийска чайка – *Larus cachinnans*

Links:

- http://en.wikipedia.org/wiki/Caspian_Gull
- <http://www.birdlife.org/datazone/speciesfactsheet.php?id=3230>
- <http://www.iucnredlist.org/details/160032603/0>
- <http://www.xeno-canto.org/species/Larus-cachinnans>

Таксономичен статус

Таксономията на групата *Larus argentatus/Larus fuscus* / сребриста – малка черногърба чайка/ е доста оспорвана и редица учени определят няколко подвида или вида в тази група като цяло. Освен това групата на тези птици са описани като т.нар. кръгови видове, разпространени кръгово около Арктика. По последно приетата официално таксономия на тези видове от Дружеството на английските орнитолози/ BOURC Taxonomic Subcommittee /и приета от всички орнитолози по света, двата вида са отделени като отделни видове.

Видът малка черногърба чайка *Larus*

fuscus е определен като политипичен с няколко подвида:

Larus fuscus sbsp. *Fuscus*

Larus fuscus sbsp. *Intermedius*

Larus fuscus sbsp. *Graellsii*

Larus fuscus sbsp. *Neuglini*

Larus fuscus sbsp. *taimyrensis*

Larus fuscus sbsp. *barabensis*

Разпространение:

Гнезди в централна и северна Русия, Скандинавия, Германия, Белгия, Холандия, северна Англия към Исландия. Гнезди целогодишно по бреговете на Португалия, южна Ирландия, Англия и северна Франция. Сезонно гнездещи популации са срещани и североизточна Испания. Сезонни гнездещи популации са широко срещани, разширяващи ареала по цялото крайбрежие на Северно море, Средиземноморието, Черно море и бреговете на Каспийско море, северните и източните брегове на Африка / включително и прилежащите реки/ и от Арабския полуостров до северозападна Индия.

Като цяло вида е с разширяващ се ареал на местообитание и гнездене. Включително и разширяване към и в Северна Америка.

Описание:

Голяма чайка / много прилича на сребрилата *Larus argentatus* и голямата черногърба чайка *Larus marinus* / с големина на тялото от върха на клюна до края на опашката 51–64 cm, разстояние между крилете в полет 124–150 cm и тежина 452–1,100 g. Мъжките са малко по-големи от женските. Криле в прибрано положение / ъгъл 90° / 38.3 to 45 cm, човка 4.2 to 5.8 cm и стъпало / тарзус / 5.2 to 6.9 cm. Спрямо видовете, с които често се бърка, малката черногърба чайка е малко по-малка и по-слабо телосложение. С жълти, рядко розови крака и малки бели крилни огледала в края на всяко крило. Възрастните има черен или тъмно сиви крила и гръб. Човката е жълта с червено петно, което младите кълват като сигнал за хранене.

Поведение

Повечето популации са мигриращи като се местят скокообразно от място на място. Есенната миграция започва от негнездещи птици през късен Юни, последвани от гнездещите през късен Юли до Септември. Завръщането на птиците по гнездещите места започва от Февруари до ранен Юни. Птиците колонии са от смесен тип / често със сребрилата чайка/ и наброяват от няколко двойки, до десетки, стотици и

дори хиляди индивида.

Извън размножителния период видът остава общителен и мигрира на групи под 10 индивида. Обикновено се хранят на групи от стотици индивиди по сметища или плитчини с риба.

Хранене:

Видът е всеяден. Менюто на чайките включва малки рибки / най-вече атлантическата херинга *Clupea harengus*, водни и сухоземни безгръбначни / бръмбари, мухи и техни ларви, мравки, пеперуди, скакалци, ракообразни, мекотели, прешленести червеи и морски звезди/, яйца на други птици и малки новоизлюпени птичета, мърша, карангии, гризачи, плодове и зърнени храни

Ключови факти	
Текуща IUCN Red List категория	Слабо засегнат
Семейство	Laridae Чайки
Описани от	Linnaeus, 1758
Популационен статус	Разширяващ се
Ареал на	736,000 km ²
Ендемит	не

Източник:

- <http://www.birdlife.org/datazone/speciesfactsheet.php?id=3231>

- http://en.wikipedia.org/wiki/Lesser_Black-backed_Gull
- <http://avibase.bsc-eoc.org/species.p?avibaseid=D40E8FE849D498AF>
- <http://avibase.bsc-eoc.org/species.j?avibaseid=49025D8B171EFAD7>
- <http://www.birdlife.org/datazone/speciesfactsheet.php?id=3231>
- <http://www.birdguides.com/species/species.asp?sp=061018>
- <http://larusfuscus.blogspot.com/>

Малка черногърба чайка *Larus fuscus*

Ключови факти	
Текуща IUCN Red List категория	Слабо засегнат
Семейство	Laridae Чайки
Първи описан	J. F. Naumann, 1840
Популация	Разширяваща се
Ендемит	Не

ЖЪЛТОКРАКА ЧАЙКА Yellow – legged Gull *Larus michahellis*

Този вид е с изключително широк ареал на разпространение. Видът се счита като слабо засегнат в червената листа на IUCN.

Таксономичен статус

Дълго време класификацията на този вид е била спорна, като е описван като подвид на сребрилата чайка *Larus argentatus* или на каспийската чайка *Larus cachinnans*. Името си получава от немския учен Карл Михаелес / Karl Michahelles /. Някой я именуват западна жълтокрака чайка, за да я отделят от източната популация *Larus atlantis*, отделена като подвид *Larus michahellis sbsp. atlantis*.

Разпространение:

Larus michahellis е разпространен в

Европа, Средния Изток и западна Африка. Резидентен за цяла Южна Европа, по бреговете на Средиземно море, Черно море, Каспийско море, Азорите и Мадейра, Португалия, Канарските острови, Испания. Зимуват по бреговете на югозападна Азия, Европа нагоре от Германия и от Африка до източното Средиземноморие.

Описание и екология

Популациите могат да бъдат установени или разпръснати. Миграциите за зимуване са от юли до ноември и се завръщат за гнездене от средата на февруари до средата на юни. Гнездят от средата на март до април. Гнездят групово в колонии от по 8000 двойки и могат да създават групи в смесени иначе с други видове колонии.

Гнездят близо до реки и речни корита с обрасли наноси, заблатявания, тревисти влажни местности, скални морски пукнатини и пясъчни брегове, речни и морски острови, каменисти брегове, дюни, бракични крайбрежни заблатявания, обрасли с тревисти храсти. Извън периода на гнездене обитават крабрежието и навлизат навътре по реките, като често се хранят и с култивирани посеви.

Всеяден вид. Менюто им включва риба, безгръбначни / насекоми, мекотели, раци/, влечуги, малки бозай-

Yellow-legged Gull · *Larus michahellis* · Naumann, JF, 1840

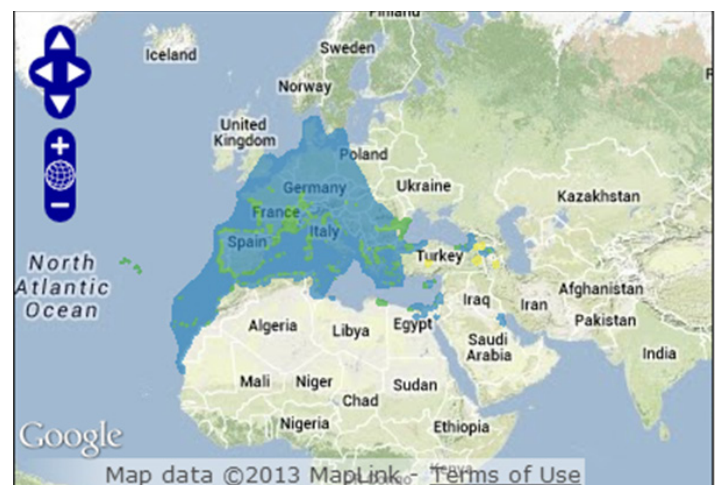
Order: **CHARADRIIFORMES** Family: **Laridae** (Gulls, Terns and Skimmers) Genus: **Larus** Species: *michahellis*

ници / полевки, катерици, лалугери/, боклук, мърша, яйца, пилета, остатъци от храна.

Жълтокраката чайка е голяма чайка. Размерът им варира от 52 до 68 cm. / измерено от върха на опашката до върха на клюна/. Размах на крилете 120 до 155 cm и тежина от 550 до 1,600 g. Размер на крилете при сгънато положение 40.8 до 47.2 cm, човка 4.6 до 6 cm и стъпало / тарзус/ 5.6 до 7.5 cm. Възрастните са изключително близки по външен вид до сребрилата чайка *Larus argentatus*, но са със жълти крака, което е причина в миналото да бъдат описани като подвид на сребрилата чайка. Имат сив гръб, леко по-наситено сив от този на сребрилата чайка,

но по-светъл от този на Малка черногърба чайка *Larus fuscus*. Те приличат на последната по белочелието през есента, и черните пера с бели огледала. Имат червено петно на човката, както целия комплекс чайки. Имат и червен пръстен около очите, подобно на Малка черногърба чайка *Larus fuscus* и за разлика от сребрилата чайка, при която този пръстен е наситено жълт.

Жълтокрака чайка *Larus michahellis*

Връзки:

- <http://www.xeno-canto.org/species/Larus-michahellis>
- http://en.wikipedia.org/wiki/Yellow-legged_Gull
- <http://www.iucnredlist.org/details/160032604/0>
- <http://www.birdlife.org/datazone/speciesfactsheet.php?id=32604>
- <http://avibase.bsc-eoc.org/species.jsp?avibaseid=E074D7069AE1303C>

Видове чайки от род LARUS, описани на територията на Балканския полуостров

МАЛКА ЧЕРНОГЛАВА ЧАЙКА *Mediterranean gull* *Larus melanocephalus*

Дължина на тялото:37 см; Размах на крилете:96 см.

Лете възрастните са бели с черна качулка на главата, сив гръб и сиви крила. Клюнът и краката са яркочервени. През останалото време цялото оперение е бяло, но с тъмно петно зад окото. Младите отгоре са сивокафяви с черни първостепенни махови пера и черна ивица на края на опашката. Зиме възрастните се отличават от тези на речната чайка по окраската на главата и бялата долна част на крилата, а младите - по оцветяването на първостепенните махови пера. Рее се повече от

другите видове дребни чайки. Издава пронизителен крясък „ кееер”, подобно на рибарка. На Балканския полуостров обитава пясъчни коси в различно солени водоеми; по време на миграции и през зимата се среща по морски крайбрежия и навътре в сушата. Най-много популации са описани на територията на Гърция и Албания. Описан е като уязвим вид в Червената книга на България.

**РЕЧНА ЧАЙКА Black-headed Gull
*Larus ridibundus***

Дължина на тялото: 36см; Размах на крилете: 105 см.

Възрастните през размножителния период наподобяват тези на малката черноглава чайка, но качулката на главата е забележимо по-малка и пър-

востепенните махови пера отдолу са черни. Клюнът и краката са яркочервени. Възрастните зиме и младите наподобяват малката черноглава чайка. Издават силни и пронизителни крясъци. Гнезди в Евразия от Исландия на изток до п-в Камчатка. На Балканския полуостров обитава сладководни блата и езера с обилна растителност; гнезди на шумни колонии. По време на миграции и зиме се среща в разнообразни водоеми, сметища, рибарници и др. Описана като застрашен вид в Червената книга на България.

**ТЪНКОКЛЮНА ЧАЙКА Slender –
billed Gull *Larus genei***

Дължина на тялото: 43см; Размах на крилете: 105 см.

Лете възрастните са със сиви крила с черни върхове; останалото оперение е

бяло с розов отенък по гърдите. Зиме розовият отенък липсва, а зад окото се появява тъмно петно. Младите са със сиво-бяло оперение с черни върхове на първостепенните махови пера. Наподобява речна чайка в извънбрачно оперение, от което се отличава по едрите размери, забележимо по-дългият клон и оцветяването на крайните първостепенни махови пера / при дългоклюната чайка 5-6 са с черни върхове, а при речната-7-8/. Мълчалива чайка. Гнездовият ареал е Гърция, Мала Азия и северното крайбрежие на Черно море до Персийския залив и Централна Азия. На Балканския полуостров обитава бракични, солени или свръхсолени плитководоеми; по време на миграции и зиме се среща по морски крайбрежия. Най-много популации са описани в Гърция.

МАЛКА ЧАЙКА Little Gull *Larus minutus*

Photo: Little Gull in summer plumage (by Dean Eades)

www.uksafari.com

Дължина на тялото: 43см; Размах на крилете: 105 см.

Зиме възрастните са сиво-бели с потъмни петна по главата; през всички сезони крилата отдолу са черни, по ръбовете с бяла ивица. През лятото главата е черна. Клюнът е тъмно червеникавокафяв, а краката – червеникави. Младите отгоре са сиво-кафяви с черно теме и черна ивица по крилата; наподобяват младите на трипръстата чайка, от която се различават по черните теме и плещи, не връзаната опашка и забележимо по-малките размери. Мълчалива чайка. Гнезди от Източна Европа на изток до река Лена в Русия. На Балканския полуостров по време на миграции и зиме се среща често по морските крайбрежия.

БЕЛООКА ЧАЙКА White – eyed Gull *Larus leucophthalmus*

© Ian Butler Photography

Дължина на тялото: 41см; Размах на крилете: 107 см.

Възрастните са с черна глава и гърло, сив гръб, бяла опашка; около окото

има бял пръстен. Долната страна на тялото е бяла. Крилата са кафяви с черни махови пера; отгоре черни са само първостепенните махови пера. Клюнът е прав, кораловиден с черен връх. Краката са яркожълти. При младите гърбът и крилата са кафяви; средните кормилни пера са черни, а краката – светлокафяви. Издават разнообразни звуци. В Западна Палеарктика гнезди в Североизточна Африка. На Балканския полуостров се среща рядко по морски крайбрежия, регистрирана е в Гърция.

СРЕДИЗЕМНОМОРСКА ЧАЙКА **Audouin's Gull *Larus audouinii***

Дължина на тялото: 50см; Размах на крилете: 127см.

Възрастните са сиво - бели с черни

върхове на крилата. По върховете на крайните първостепенни махови пера има малки бели петна, а около окоето - червен пръстен. Клюнът е яркочервен с черно субтерминално петно. Краката са маслинозелени. Зиме е с кафяви щрихи по главата. Младите са светлокафяви с черна ивица през второстепенните махови пера, сиво-кафява опашка с черна широка ивица на върха. Отличава се от дългоклюната чайка по късия масивен клюн и липсата на розов отенък по лятното оперение. Крясъците и наподобяват тези на гъска. Разпространена е по Средиземноморието. На Балканския полуостров гнезди на колонии по скалисти острови и скита по морски крайбрежия. Най-много колонии са описани в Гърция.

ЧАЙКА БУРЕВЕСТИЦА **Common /Mew/ Gull *Larus canus***

Дължина на тялото: 41см; Размах на

крилете: 120см.

Възрастните зиме са със сиви крила и гръб, с черни ръбове на първостепенните махови пера и с бели петна по върховете им; темето и тилът на петна; през лятото цялата глава е бяла. Клюнът е зеленикаво – жълт с тесен черен пръстен, който през лятото изчезва; краката са зеленикави. Младите са пъстрокафяви, опашката им е бяла с широка черна ивица на върха. От сребрилата и жълтоногата чайка се отличава по големина, по липса на червено петно на клюна и по зеленикавите крака. Издава пронизително „киаа-киаа“. В Западна Палеарктика гнезди в Северозападна Европа. На Балканския полуостров мигрира и зимува често по морски и речни крайбрежия.

КАСПИЙСКА ЧАЙКА Caspian Gull *Larus cachinnans*

Дължина на тялото: 62см; Размах на крилете: 141см.

Възрастните лете са бели със сиви плещи и крила, само външните първостепенни пера са черни с бели върхове / второто от тях има бял връх/, около окото без червен пръстен, ирисът е тъмен. Клюнът е с яркочълт цвят и червено петно на подклюнието. Краката са жълти, сивкави или бледорозови. Младите са кафяви отгоре с черни петна и бели отдолу, клюнът е черен, оперението на възрастните се появява на третата година. Гнезди по долното течение на р. Дунав и северните брегове на Черно и Каспийско море на изток от Централна Азия. На Балканския полуостров обитава речни крайбрежия и населени места.

ЖЪЛТОНОГА ЧАЙКА Yellow – legged Gull *Larus michahellis*

Дължина на тялото: 55см; Размах на крилете: 130см.

Възрастните лете са бели със сиви пле-

щи и крила, на които външните първостепенни пера са черни с бели върхове /второто от тях има черен връх/, около окото има червен пръстен, ирисът е бледожълт. Клюнът е дебел, ярко жълт и с червено петно. Краката са жълти. През зимата главата и вратът са с кафяви щрихи. Младите са сиво – кафяви; клюнът и ирисът са черни, а краката – бледорозови. Оличава се от *Larus cachinnans* по червения пръстен около окото, светлия /не черен/ ирис, по-късия и по-дебел клюн и черния връх на второто първостепенно махово перо. Издава силни крясъци. Гнезди по северните и югозападните брегове на Средиземно море и Мала Азия, а на Балканския полуостров - на необитаеми скалисти острови и в градове, все по- често гнезди навътре в сушата.

МАЛКА ЧЕРНОГЪРБА ЧАЙКА **Lesser Black – backed Gull *Larus fuscus***

Дължина на тялото: 53см; Размах на

крилете: 134см.

Възрастните през зимата са бели с тъмни щрихи около окото и на врата, с черни крила и гръб. Клюнът е жълт с оранжево – червено петно при върха, а краката - бледожълти. Лете главата и вратът са без щрихи. Младите имат черен клюн, пъстрокафяво оперение отгоре и бяло отдолу. Рядко издава силни крясъци подобно на сребристата чайка. В Западна Палеарктика гнезди в Северозападна Европа и на Пиринейския полуостров. На Балканския полуостров се среща по морски крайбрежия и открито море само по време на миграции и през зимата.

ГОЛЯМА ЧЕРНОГЪРБА ЧАЙКА **Great Black – backed Gull *Larus marinus***

Дължина на тялото: 71см; Размах на крилете: 157см.

При възрастните гръбът и горната страна на крилата са черни с бели ръбове на маховите пера; останало-

то оперение е бяло. Клюнът е жълт с оранжево – червено субтерминално петно на подклюнието, а краката – розово-червени. Младите през първата година са сиво-кафяви. Гърбът става черен през втората година. Отличава се от малката черногърба чайка по забележимо по-едрите размери и по цвета на краката. Издава крясъци „аоук“ или „ук-ук-ук“. В Западна Палеарктика гнезди в Северозападна Европа. На Балканския полуостров се среща по морски крайбрежия само по време на миграции и през зимата.

МАЛКА БЕЛОКРИЛА ЧАЙКА **Iceland Gull *Larus glaucoides***

Дължина на тялото: 56см; Размах на крилете: 146см. Възрастните са бели със сив гръб и горна част на крилата; само първостепенните махови пера са бели; главата и шията са изпъстрени със светлокафяви щрихи. Клюнът е жълт с червено петно на подклюние-

то; около окото има слабо забележим червен пръстен. Краката са розови. Полетът е бърз и наподобява този на трипръстата чайка. Младите през първата година са светлокафяви с многобройни кафяви щрихи и препаски. През втората година оперението е по-светло с неясни пъстрини. От полярната чайка се отличава трудно по дребното тяло. Издава крясък „киор-кор-кор“, подобно на сребрилата чайка. В Западна Палеарктика гнезди в Исландия, о-в Шпицберген и Северна Русия. На Балканския полуостров сита по морски крайбрежия, като е съобщена за Гърция.

АРМЕНСКА ЧАЙКА **Armenian gull *Larus armenicus***

Дължина на тялото: 62см; Размах на крилете: 132см.

Възрастните и младите наподобяват много жълтоногата чайка. Възрастните се отличават от нея по черното пет-

но, разположено пред червеното петно на подклюнието, и едно бяло петно / не две/ при върха на най-външното махово перо. Краката са яркожълти. Отличаването на младите е много трудно. Гнездовият ареал е в Централна Турция и Армения., а зимовищата – по източното крайбрежие на Средиземно море, най-вече в Израел и Северен Египет. На Балканския полуостров е регистрирана в България и Гърция.

ГОЛЯМА БЕЛОКРИЛА ЧАЙКА *Glaucous Gull Larus hyperboreus*

Дължина на тялото: 65см; Размах на крилете: 157см.

Възрастните наподобяват много възрастните белокрили чайки, но главата е по-едра, а клюнът – по-масивен, бледожълт с черен връх; около окоото има жълт пръстен. Краката са розови. Полетът е тежък и тромав. Младите през първата година са светлокафяви,

с многобройни кафяви щрихи и препаски. През втората година са по светли. Отличаването на възрастните и младите от белокрилата чайка при недостатъчно осветление е голямо разстояние е силно затруднено. През зимата и есента рядко издава крясъци. В Западна Палеарктика гнезди в Исландия и Северна Русия. На Балканския полуостров скита по морски крайбрежия, регистрирана е в Словения, България и Румъния.

ГОЛЯМА ЧЕРНОГЛАВА ЧАЙКА *Pallas's Gull Larus ichthyaetus*

Дължина на тялото: 59см; Размах на крилете: 155см.

Зиме възрастните са с бяла глава и тъмнокафяви петна под очите и на тила; гърбът и крилата са сиви, върховете на първостепенните махови пера са певе-

че черни, отколкото бели; останолото оперение е бяло. Клюнът е жълт с червено петно и черна напречна ивица на върха. Краката са яркожълти. Лете главата е черна. Младите през първата година отгоре са пъстрокафяви, а отдолу – бели с кафява огърлица. Издава подобни на жълтоногата чайка звуци. В Западна Палеарктика гнезди около Азовско и Каспийско море, както и на Кримския полуостров. На Балканския полуостров скита по морски крайбрежия.

Повече за птиците на Балканския полуостров може да намерите в полевия определител „Птиците на Балканския полуостров” – Таню Мичев, Димитър Симеонов, Любомир Профиров; Издателство ЕКОТАН, откъдето е заимствана информацията.

